Ярослав Бенза

Абомовня

Кунштики
Володимира Якубовського

УДК 82-1
ББК 84-5
Б 46
БЕНЗА Я.
Б 46 Абомовня : абетка в іменах / Я. Бенза. –
Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2017. – 72 с.
ISBN 978-966-10-3253-7

УДК 82-1
ББК 84-5

Літературно-художнє видання

БЕНЗА Ярослав Антонович

АБОМОВНЯ

Абетка в іменах

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Ірина Дем'янова*
Упорядник *Євген Баров*
Художник *Володимир Якубовський*
Обкладинка *Ростислава Крамара*
Верстка *Галини Кузів*
Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 15.07.2016. Формат 84x90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Helios Умовн. друк. арк. 6,30 . Умовн. фарбо-відб. 25,20.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.

ISBN 978-966-10-3253-7

ISBN 978-966-10-3253-7

© Бенза Я., 2013
© Навчальна книга – Богдан, 2017

Моїй донечці Тетяні
та внучечці Юлечці
присвячую
Автор

В серці празниково:
Долом і горою
Українське слово,
Що завжди зі мною.

Бджілка любить квітку,
Трембітар – трембіту.
Мій вкраїнський світку,
Ти – від алфавіту!

Світ, що почався з алфавіту

…Костянтин малював букви на землі тоненькою паличкою, а Мефодій виводив їх поряд, старався, щоб вони виходили чіткими й гарними, хоча передусім був воїном, а не каліграфом. Потім стирав літери і писав із пам'яті. За день, навчившись мудрості від праматері роду людського – землі, Мефодій вивчив знаки слов'янської азбуки. Так народжувалося диво, ім'я якому – знаменита кирилиця! Понад одинадцять віків тому солунські брати-просвітителі Костянтин (у ченцях – Кирило) і Мефодій принесли на землі слов'ян світло писемності і знань. Створивши азбуку, відмінну від латинського «абецадла», вони старанно навчали своїх учнів грамоти і церковної служби слов'янською мовою. Найздібнішими були Горазд, Климент, Лаврентій, Ангеларій, Наум і Славомир, які понесли до людей науку великих учителів.

Першу Літургію вів сам Кирило, Мефодій та учні допомагали йому. «То була чудова мить! Глухі почали чути, а німі ословились, бо досі слов'яни були мовби глухі і німі», – так написали літописці про ту Службу Божу. Так озвалася в душах людей їх рідна мова.

Від старослов'янської кирилиці бере свій початок графіка сучасного українського правопису. У нашому сучасному алфавіті є навіть дві літери, яких не було у кирило-мефодіївській абетці. Це «ґ» – яка відома з кінця XII ст. і набула поширення в XVI ст., та «ї», що перебрала на себе функції й+і. Решту літер, вважає професор Іван Огієнко, пращури знали вже в давньокиївські часи, принаймні з VII ст. нашої ери, тобто ще до

Хрещення України-Руси князем Володимиром Великим. Ось таке неоціненне багатство дісталося нам у спадок від славних предків. Крізь віки і тисячоліття доноситься до нас відгомін слов'янської літургії Кирила і Мефодія. Дійшов він і до моєї «Абомовні».

Ця книжка задумувалася як абетка в іменах для дітей – тридцять три журавлики в сонячному небі дитинства. Чому саме тридцять три птахи в цьому ключі? Тридцять три літери в українській азбуці. Донедавна було тридцять дві, одна журавка – буква Ґ – у холодному, голодному 1933 році зазнала наруги з боку тодішньої влади і жила в еміграції. Тепер українське сонце, пломінке українське серце з початком національного і духовного відродження відігріли й оте лебедашне, але живе пташеня, яке повернулося до нас із вирію разом із журавлиним «кру-кру» Богдана Лепкого.

Свою «Абомовню» вважаю спробою абетки у формі скоромовки, спотиканки, лічилки, дражнилки, веселинки і вигадки. Мій приклад наслідував і художник, лауреат літературно-мистецької премії імені Івании Блажкевич Володимир Якубовський. Діти ж бо наші веселі, безтурботні, метикуваті, кмітливі й задерикуваті. Уміють похизуватися, показати себе і покепкувати навіть із дорослих з їхнім удаваним лукавством (Боже борони, лицемірством).

І ще одне. Чому не малюнки, а кунштики? І за Борисом Грінченком, і за 11-томним Тлумачним словником української мови, кунштики – це малюнки, картинки. Читаємо в поемі Тараса Шевченка «Княжна»:

І книжечок з кунштиками
В Ромні накупила.
Забавляла, розмовляла
І Богу молилась,
І азбуку по кунштиках
Заходилась вчити.

То ж відродимо це прекрасне слово рідної мови!

Ярослав Бенза,
лауреат літературно-мистецької премії
імені Івании Блажкевич

Андрійко заповзявся вранці
Абетку вивчити в альтанці.
Мов Амазонки течія́,
Абеточка від А до Я.
Ані мур-мур ангорський кіт:
Андрійко сів за алфавіт.
Побільшало в альтанці сонця,
Антонівка ронила цвіт,
Авдитор-кіт чекав на хлопця,
Аби послухать алфавіт.
В алмазах айстри, хризантеми,
Андрійко – голову у руки.
З Андрійка буде академік –
«Апостол правди і науки».

Авдитор – учень, призначений для вислуховування уроків товаришів.

Балаганить балаган –
Б’є Богдан у барабан.
Бахур бавиться на бочці:
– Барабане, барабань!
Байди б’є, баляси точить
Із Богданком барабан.
Балаганить барабан,
Барабанить балаган.
Бубонить Богдан, балясить –
З барабаном баляндрасить.

Бахур – хлопець.
Байди б’є – байдикує, нічого не робить.
Баляси точить – розмовляє про щось веселе.

Верховина,
Верхівець –
Там Вакула
Пас овець.
Не виводив
Вовк ватагу,
Бо Вакула
Мав відвагу.
Висували
Вівці роги –
Врятували
Вовка ноги.
Вечорами виє
В зворах,
А Вакула –
Війт у горах.

Звори – улоговина між високими горами.
Війт – староста.